

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2021-73-126-137>
УДК 378.015.31:37.011-051:004.9

**ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ
КОНЦЕПЦІЇ ЕДУКАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ**
© Прокопенко А. О.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

Інформація про автора

Прокопенко Альона Олександрівна: ORCID: 0000-0002-3735-342X, prokopenko.hgra@gmail.com; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради; провулок Руставелі, 7, м. Харків, 61001, Україна.

У статті автором проаналізовано й уточнено понятійно-термінологічний апарат дослідження педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти. Автором наведено основні базові поняття дослідження і визначено ключове поняття «педагогічна концепція едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти». Доведено, що тьюторство можна вважати важливою і невід'ємною складовою процесу едукації, головним завданням якого є: сприяти зростанню особистісного та професійного потенціалу суб'єктів відповідного процесу, а тьютор є його ключовою фігурою. З'ясовано, що під поняттям «коучинг» слід розуміти сучасну технологію координації професійної діяльності й едукації інших, у процесі якої відбувається підвищення не лише ефективності професійної діяльності, а й самооцінки особистості загалом. При цьому автором з'ясовано, що основна функція коуча полягає в установленні взаємозв'язку між «персональним тренером» і учасниками процесу едукації, направленні їх на знаходження шляхів досягнення бажаної мети і поставлених цілей, що передбачає при цьому розробку певного алгоритму дій щодо її реалізації. У процесі дослідження автором визначено роль едвайзера в процесі едукації, що полягає в наданні консультацій чи порад щодо обрання освітніх компонентів за вибором здобувачів вищої освіти, вибору місця проходження різних видів практики (виробничої, переддипломної, педагогічної тощо), роботи після закінчення ЗВО тощо. Також визначено функції фасилітатора. У процесі едукації функції фасилітатора зокрема спрямовані на заохочення, мотивацію та стимулювання здобувачів освіти (учнів, студентів, науково-педагогічних працівників тощо) до самостійного проведення бенчмаркінгу та забезпечення ефективної комунікації в групі чи колективі з метою досягнення інтелектуальної комфортності для кожного з учасників цього процесу. Також автором коротко схарактеризовано нову освітню програму – курикулум і основні види освіти: формальні та інформальні. Відповідно до алгоритму вивчення проблеми дослідження, наведено таблицю дефініцій поняття «діджиталізація» й уточнено поняття «діджиталізації освіти». У контексті наукової розвідки з'ясовано, що під ключовим поняттям «педагогічна концепція едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти» необхідно розуміти авангардну ідею педагогічної науки, що реалізується через пріоритетний напрям осучаснення освітнього процесу, метою якого є всебічний розквіт особистості майбутніх учителів в умовах масштабного процесу запровадження, інтеграції і використання цифрових технологій, оцифрованої інформації.

Ключові слова: педагогічна концепція, едукація, діджиталізація, діджиталізація освіти, тьютор, коуч, едвайзер, фасилітатора, курикулум.

A. Prokopenko "Conceptual and terminological apparatus of research into the pedagogical concept of education of future teachers in the conditions of digitalization of education"

In the scientific article the author analyzes and clarifies the conceptual and terminological apparatus of research into the pedagogical concept of education of future teachers in the conditions of digitalization of education. The author of scientific research presents the basic principles of the study and defines the key concept of "pedagogical concept of education of future teachers in the digitalization of education." It has been proven that tutoring can be considered an important and integral part of the education process, the main task of which is to promote the personal and professional potential of the subjects of the process, but the tutor is its key figure. It was found that the term "coaching" should be understood as a modern technology of coordination of professional activities and education of others, in the process of which there is an increase not only in the effectiveness of professional activities, but also self-esteem in general. The author of the scientific article found that the main function of the coach is to establish a relationship between the "personal trainer" and participants in the education process, directing them to find ways to achieve the desired goals, while developing a certain

algorithm for their implementation. In the process of scientific research, the author identified the role of the advisor in the education process, which is to provide advice on choosing optional educational components of higher education, choosing a place of various internships (industrial, undergraduate or pedagogical) and work after graduation. It is quite interesting for the author to find out the functions of the facilitator. In the process of education, the functions of the facilitator are aimed at encouraging, motivating and stimulating students (pupils, students, research and teaching staff) to independently conduct benchmarking and ensure effective communication in a group or team to achieve intellectual comfort for each participant. The author also briefly describes the new educational program, which is curriculum, and the main types of education: formal and informal. According to the algorithm of studying the research problem, the table of definitions of the concept of "digitalization" is given and the concept of "digitalization of education" is specified. In the context of scientific research, it was found that the key concept of "pedagogical concept of education of future teachers in the digitalization of education" should be understood as the avant-garde idea of pedagogical science, which is implemented through the priority direction of the modernization of the educational process, the goal of which is the all-round flourishing of the personality of future teachers in the conditions of the large-scale process of introduction, integration and use of digital technologies and digitized information.

Keywords: pedagogical concept, education, digitalization, digitalization of education, tutor, coach, advisor, facilitator, curriculum.

Постановка проблеми. Виклики сьогодення, масштабна глобалізація та інформатизація, сучасна модернізація освіти в Україні спонукають до трансформації організації освітнього процесу. Незважаючи на складні соціально-економічні та суспільно-політичні умови в усіх сферах життєдіяльності людини, необхідно зауважити, що наразі система вищої освіти розвивається в пріоритетних напрямках удосконалення її інформатизації, гуманізації, гуманітаризації, глобалізації варіативності діяльності закладів вищої освіти, і, відповідно, цифровізації та діджиталізації освіти в них.

Нам імпонує думка А. Харківської, яка наголошує, що «одним із основних завдань вищої освіти повинно стати якісна підготовка педагогічного працівника, висококваліфікованого, компетентного, конкурентоздатного на ринку праці, який вільно володітиме своєю професією й орієнтуватися в суміжних сферах діяльності, готового до постійного професійного вдосконалення, самоосвіти» [40, с.27].

Постійне збільшення інтересу в педагогічній спільноті до нововведень в освітньому середовищі дозволяє стверджувати, що: актуалізація діяльності різноманітних професій у галузі освіти, зокрема тьютора, коуча, едвайзера та інших; освітня інтеграція, на прикладі прийняття національної рамки кваліфікації, розвитку й введення замість освітніх програм курикулуму – забезпечують ефективність розвитку педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти як провідної авангардної ідеї педагогічної науки XXI століття.

Як свідчить практика, раніше професія вчителя зводилася зокрема до передачі узагальненого соціального досвіду учням. Наразі ж сучасний педагог зобов'язаний виконувати функції не лише наставника, а й безпосередньо путівника з будь-яких освітніх траєкторій і гаранта дотримання умов для індивідуального всебічного розвитку кожного учня. У результаті цього нині спостерігаємо безперервний процес пошуку нових шляхів удосконалення освітньої системи, створення сучасних технологій координації професійної діяльності, упровадження нових і модернізація існуючих видів освіти. Тому з'ясування й окреслення понятійно-термінологічного апарату дослідження зазначеного феномену вважаємо вкрай необхідним і досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню визначення й уточнення понятійно-термінологічного апарату дослідження педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти наразі не знаходимо в наукових і науково-педагогічних дослідженнях. Однак існує велика кількість робіт, у яких вивчаються окремі питання й аспекти досліджуваної проблематики.

Наприклад, вивченням питання введення в професійну педагогічну діяльність та в освітню галузь таких професій, як тьютор, едвайзер, коуч, фасилітатор займалися представники наукової спільноти: Г. Беспала, Т. Борова, Т. Ковальова, С. Сіроткіна, Л. Цветкова, С. Ястремська та багато інших.

Більшість наукових праць С. Ромашиної та І. Цюпак присвячено дослідженню питання освітнього коучингу.

Якщо говорити про проблематику вивчення курикулуму загалом та в освітньому середовищі зокрема, то її розглядали такі вчені, як І. Борисенко, В. Гуцу, О. Жижко, Л. Балахадзе, О. Караманов, О. Матвієнко, О. Локшина, Т. Сорочан, Г. Фінін та інші.

Отже, за результатами різноманітних досліджень та ґрунтовного аналізу наукової і науково-педагогічної літератури, нами було визначено ключові і базове поняття дослідження.

Мета статті полягає в уточненні й конкретизації понятійно-термінологічного апарату дослідження педагогічної концепції освіти майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти як авангардної ідеї педагогічної науки.

Виклад основного матеріалу.

Розмірковуючи над сутністю поняття «освіта майбутніх учителів», передусім уважаємо за необхідне звернутися до тезаурусу сучасної педагогіки.

Нині широкої популярності, пріоритетності та актуальності в галузі освіти набувають такі професії, як тьютор, коуч, едвайзер, фасилітатор тощо.

Сутність поняття «тьютор» і «тьюторство» знаходимо в наукових працях Л. Бендової, Г. Беспалої, А. Бойко, Т. Ковальової, Н. Рибалкіної, С. Сіроткіної і Д. Гребьонкіної, Л. Цветкової та інших.

У науковій та науково-педагогічній літературі поняття «тьютор» (від англ. tutor – учитель) означає: «особа, що веде індивідуальні або групові заняття із учнями, студентами, репетитор, наставник» [21]; «педагог, який працює на основі принципу індивідуалізації та супроводжує побудову індивідуальної освітньої програми» [26]; «педагогічна професія з якісно вищою педагогічною позицією і потенціалом» [3].

Ф. Баркер, аналізуючи роль тьюторства в електронному навчанні, визначає його «як модель викладання і навчання, яка може бути використана як основа для створення нових видів освітньої інфраструктури, заснованої на використанні веб-ресурсів, взаємодії однолітків та онлайн-навчанні» [29, Р. 3]. Слушною є думка С. Сіроткіної і Д. Гребьонкіної, які, досліджуючи роль тьюторства в педагогічній практиці, доводять важливість виховної складової цього процесу: «тьюторство – антропопрактика, пов'язана із реалізацією гуманітарних підходів і цінностей, а також тенденціями подолання відчуження людини, розвитку культурних цінностей, становлення постмодерністського мислення, розвитку

критичної педагогіки і психології і в цілому розробки кроків цивілізації» [20, с. 5].

Отже, можна підсумувати, що тьюторство – важлива складова процесу освіти, що призначене сприяти зростанню особистісного та професійного потенціалу суб'єктів цього процесу, а тьютор є його ключовою фігурою.

Використання в науковому обігу понять «коуч» і «коучинг» набуває все більшої актуальності серед дослідників сучасної науки, науково-педагогічної і психолого-педагогічної літератури. Вивчення особливостей освітнього коучингу знаходимо в наукових працях Т. Борової, Т. Кожухової, С. Романової, С. Ромашина, С. Симодейко та інших.

Т. Кожухова зазначає: «коуч (англ. *coach* – персональний тренер) професіонал, який, по-перше, вмє бачити і цінити в людині позитивний потенціал і, по-друге, володіє спеціальними знаннями і навичками, що дозволяють йому допомогти людині самій побачити і розвинути цей потенціал за дуже короткий термін» [6]. С. Ромашина під «коучем» розуміє «провідника у світ самоусвідомлення, творчості, ефективності своєї діяльності, активної життєвої позиції, досягнення успіху» [19, с. 7]. І. Цюпак запевняє, що головна функція коуча полягає у допомозі «знайти відповіді на власні запитання підопічних, відпрацьовує (відтреновує) до автоматизму різні життєві та професійні ситуації» [27, с. 53].

Виразно визначив поняття «коучинг» зарубіжний науковець М. Доуней, який розглядає його як «мистецтво координування діяльності, навчання та розвитку інших людей» [35].

Професійний коучинг – «це безперервні професійні стосунки, які допомагають людям створювати видатні результати у своєму особистому житті, кар'єрі, бізнесі або організації. За допомогою процесу коучингу клієнти поглиблюють свої знання, покращують свій коефіцієнт корисної дії (ККД) та підвищують якість свого життя» [36].

Отже, можна впевнено стверджувати, що під коучингом розуміємо сучасну технологію координації професійної діяльності й освіти інших людей (повноцінне розкриття потенціалу суб'єктів процесу освіти через поглиблення знань, удосконалення рівня вихованості та розвитку їх пріоритетних особистісних стратегій), у процесі якої відбувається підвищення не лише ефективності професійної діяльності, а й самооцінки особистості. При цьому основна

функція коуча – встановити взаємозв'язок між «персональним тренером» і учасниками процесу едукції, направити / підштовхнути / надихати їх на знаходження шляхів досягнення бажаної мети, розробивши при цьому певний алгоритм дій щодо її реалізації.

Не менш важливою є професія едвайзера (едвайзера), що в перекладі із старофранцузького «avisen» означає «роздумувати».

Визначення сутності поняття «едвайзер» зустрічаємо в наукових працях А. Заїчко, Н. Карлової та І. Котенєвої, К. Курмакаєва, Т. Лелеки, Є. Соколової, С. Ястремської та інших.

У процесі наукового пошуку знаходимо визначення поняття «едвайзер» (від англ. – Adviser): «радник, консультант» [2, с. 35.]; «людина з більшими й глибшими знаннями в конкретній галузі; ... практик, на відміну від викладачів та вчителів, які є більше теоретиками» [12].

У дослідженні С. Ястремської поняття «едвайзер» трактується так: «радник, викладач, який виконує функції академічного наставника студента, що навчається за певним напрямом підготовки, та сприяє у виборі його індивідуальної освітньої траєкторії (формуванні індивідуального навчального плану, індивідуального освітнього маршруту) і опануванні освітньої програми. Едвайзер представляє академічні інтереси студентів і бере участь у підготовці всіх необхідних інформаційних матеріалів щодо організації освітнього процесу у ЗВО» [32; 28].

Проаналізувавши надані вище тлумачення поняття «едвайзер», зазначимо, що, на наш погляд, останнє з них некоректно відображає сутність цього поняття, оскільки не акцентується увага передусім на практичній складовій професіоналізму цієї людини.

У межах реалізації сучасних бізнес-проектів К. Курмакаєв обґрунтовує функцію едвайзера як «порадника, консультанта, що володіє в силу свого практичного досвіду запасом типових патернів, пов'язаних з рішенням часто повторюваних ситуацій» [8].

Отже, роль едвайзера в процесі едукції полягає у наданні консультацій чи порад щодо обрання освітніх компонентів за вибором здобувачів вищої освіти, вибору місця проходження різних видів практики (виробничої, переддипломної, педагогічної тощо), роботи після закінчення ЗВО тощо.

Вивчення дефініцій поняття «фасилітатор» здійснено в наукових доробках таких дослідників: І. Авдєєвої, Н. Волкової і

А. Степанової, О. Галіцан, А. Заїчко, Т. Лелеки, А. Орлова, Є. Соколової, О. Фісун, С. Ястремської та інших.

У науковій літературі поняття «фасилітатор» (англ. Facilitator, від лат. Facilis – «легкий, зручний») тлумачиться з різних позицій: «фахівець, який не зацікавлений у підсумках обговорення, не представляє інтереси жодної з груп-учасників і не бере участі в обговоренні, але несе відповідальність за якісне виконання завдань [37, с. 7]; «людина, яка забезпечує успішну групову комунікацію» [22]; «учитель, основне завдання якого полягає в стимулюванні та направленні процесу самостійного пошуку інформації та спільної діяльності учнів» [13].

Просуванню цього поняття сприяли фундаментальні праці американського психолога Карла Роджерса [44; 17; 18], який до основних характеристик учителя-фасилітатора відносив: «відвертість (здатність відкрито виражати і транслювати власні думки і переживання в міжособистісному спілкуванні з учнями); ухвалення, довіра (упевненість вчителя в можливостях і здібностях кожного учня або “педагогічний оптимізм”, опора на позитивні якості вихованця); емпатійне розуміння (бачення вчителем внутрішнього світу і поведінки кожного учня ніби його очима)» [1].

Підсумовуючи, можемо дійти висновку, що в контексті особистісно-орієнтованого підходу функції фасилітатора під час процесу едукції спрямовані на заохочення, мотивацію та стимулювання здобувачів освіти (учні, студенти, науково-педагогічні працівники та інші) до самостійного проведення бенчмаркінгу (системний пошук інформації з метою знаходження найкращих варіантів вирішення того чи іншого питання) та забезпечення ефективної комунікації в групі / колективі з метою досягнення інтелектуальної комфортності для кожного з учасників цього процесу. При цьому, фасилітатор виступає лідером, який методично грамотно організовує та проводить зустрічі, зберігає неупередженість, забезпечує сприятливі умови для ефективної інтелектуальної комунікації (бажання почути один одного).

Сприяє актуалізації діяльності тьютора, коуча, едвайзера, фасилітатора також прийняття Національної рамки кваліфікації (НРК), адже кожен кваліфікаційний рівень має свою специфіку і, відповідно, потребує особливих форм і методів комунікації. Отже, у процесі дослідження будемо враховувати вимоги Національної рамки кваліфікацій.

На державному сайті МОН України знаходимо трактування НРК: «...це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів освіти. Кожен рівень – це завершений етап освіти, що характеризується рівнем складності освітньої програми, сукупністю компетентностей особистості, які визначені, як правило, стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій» [11].

Здійснивши аналіз низки нормативно-правових документів [11; 16 та інші], у яких роз'яснюється сутність НРК, виокремимо, відповідно до теми дослідження, один із її базових принципів – забезпечення якості освіти (відповідність сформованих загальних, професійних, фахових компетентностей існуючим державним вітчизняним стандартам та світовим вимогам). Узагалі в НРК, для оцінювання результатів навчання, виокремлено наступні дескриптори: знання, уміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія. Проте, на жаль, у запропонованому описі кваліфікаційних рівнів знову ж не враховано оцінювання рівнів вихованості та розвитку (як професійного, так і особистісного) здобувачів освіти. Це упущення, на наш погляд, і вирішить розроблення педагогічної концепції едукції майбутніх фахівців загалом і майбутніх учителів зокрема.

Ураховуючи вимоги до кваліфікаційних рівнів НРК, доцільним буде введення замість освітніх програм курикулумів.

Багатовимірність сутності поняття «курикулум» актуалізує доцільність його впровадження у теоретичну і практичну площину вітчизняної педагогічної науки з метою модернізації традиційних підходів до впорядкування освітніх траєкторій здобувачів освіти зокрема, підвищення рівня ефективності здійснення процесу едукції і структурування змісту освіти загалом.

Є. Чернишова, В. Ляхоцький, І. Регейло наголошують, що: «Аналіз історико-педагогічного досвіду проєктування змісту підготовки доводить, що найяскравішою спробою системного опису для позначення існуючого договору між суспільством, державою і сферою освіти є теорії курикулуму (curriculum) [15, с. 176].

Дослідженню теорії курикулуму присвячено праці як **вітчизняних** (І. Борисенко, В. Гуцу, О. Жижко і Л. Балахадзе, О. Локшина, О. Матвієнко, О. Караманов, С. Клепка, О. Савченко, Т. Сорочан, Г. Фінін та інші), так і **зарубіжних** (С. Браславські (S. Braslavski),

М. Бен-Перець (M. Ben-Peretz), А. Келлі (A. Kelly), В. Койпер (W. Kuiper), А. Леві (Arieh Lewy), Дж. Маршал (G. Marshall) †, Д. Соєр (D. Sawyer), Б. Торн (B. Thorne), Д. Харгрівс (D. Hargreaves, та інші) науковців.

Представниця ЮНЕСКО в Міжнародному Бюро з Освіти С. Браславські узагальнила визначення поняття «курикулум» в освіті: «Це існуючий договір між суспільством, державою та фахівцями у галузі освіти щодо курсу навчання, який учні мають пройти у певний період свого життя» [4, с. 1]. На її думку, на сучасному етапі розвитку як вітчизняної, так і зарубіжної освіти курикулум визначає: для чого необхідно навчатися; що саме треба вчити; коли необхідно навчатись; де вчитись; як саме учитися; із ким учитися; скільки часу необхідно приділяти навчанню [4, с. 1; 9].

Г. Фінін у статті «Специфіка розробки курикулуму в сучасній освіті та інноваційний потенціал курикулярних пропозицій» розмірковує над сутністю поняття «курикулум»: «в англійській освітній літературі позначається як основна одиниця освітнього процесу – курс вчення, навчальний план, програма науки, а в найширшому сенсі – як сукупність навчального вмісту, планів, методів, структур, ілюстративного матеріалу, усіх видів посібників, включаючи паперові, матеріальні, аудіовізуальні, комп'ютерні і так далі» [23, с. 88; 5, с. 161].

Підсумовуючи, зазначимо, що на сучасному етапі розвитку вищої освіти курикулум стає парадигмальною основою розробки змісту освітньо-професійних програм з орієнтацією на кінцеві результати (згідно з вимогами державних освітніх стандартів) і, враховуючи можливості освітньої установи, характеризує специфіку освітнього процесу (терміни навчання; послідовність викладання освітніх компонентів з урахуванням інноваційних технологій, методик, методів, форм та засобів навчання, що мають використовуватися в цьому процесі), визначає необхідні матеріально-технічні та інтелектуальні ресурси, які необхідно використовувати для здійснення результативного процесу едукції – навчання, виховання та розвитку особистості.

Досліджуючи процес едукції майбутніх учителів, стисло схарактеризуємо види освіти, які безпосередньо впливають на ефективність цього процесу. Зазначимо, що окрім формальної освіти, враховуючи вимоги сучасності, актуальними є неформальна та інформальна освіта, дослідниками якої є: О. Баніт, О. Луценко, Л. Лук'янова і

О. Аніщенко, Н. Павлик, О. Самойленко, А. Харківська та інші.

У Положенні «Про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» 2019 року констатується, що «**неформальна освіта** – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. **Інформальна освіта** (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям» [16].

Представники Незалежної Освітньої Корпорації «ТЕАСННУВ» надали наступні визначення неформальної та інформальної освіти: «Неформальна освіта – це освіта, що інституціалізована, навмисна і спланована суб'єктом освітньої діяльності. ... Неформальна освіта зазвичай веде до отримання кваліфікацій, що не визнаються як формальні відповідними національними органами управління освітою, або взагалі не передбачає надання кваліфікацій. ... Інформальна освіта – це форми здобуття освіти, що є навмисними або свідомими, але не інституціалізованими; ... може охоплювати освітню діяльність, що відбувається в сім'ї, на робочому місці, у локальній спільноті та повсякденному житті на самостійно, сімейно або соціально спрямованій основі» [24].

Л. Лук'янова і О. Аніщенко в короткому енциклопедичному словнику «Освіта дорослих» увели до наукового обігу визначення неформальної та інформальної освіти: «Неформальна освіта – структуровані програми, які формально не визнаються національними системами освіти, здійснюється в освітніх установах або громадських організаціях (клубах, гуртках), під час індивідуальних занять з репетитором, тренером і зазвичай не підтверджується наданням документа. ... Інформальна освіта – неофіційна, самоорганізована (самоосвіта), індивідуальна пізнавальна діяльність (життєвий, соціальний досвід); неорганізоване опанування інформації, що зазвичай не має цілеспрямованості. Здійснюється зокрема через самоосвіту, відвідування бібліотек, театрів, музеїв, під час подорожей, у ході спілкування з друзями» [10].

Отже, вищезазначені види освіти набувають першорядного значення в едукативному процесі навчання особистості протягом життя.

Здійснивши порівняльно-критичний аналіз базових понять досліджуваного феномену, що дозволяють зрозуміти специфіку едукативної майбутніх учителів, під одним із ключових понять дослідження – «едукативна майбутніх учителів», будемо розуміти суцільний триєдиний інтеграційний освітній процес, що направлений на всебічний розквіт особистості майбутніх учителів, який спроможний ефективно використовувати набуті загальні, професійні та фахові компетентності під час здійснення професійної діяльності; здатний креативно і гнучко вирішувати проблемні ситуації у професійному чи суспільному середовищах; готовий до саморефлексії та саморозвитку; має розвинену громадянську позицію та почуття патріотизму, шанобливого ставлення до національних і світових культурних, духовних, матеріальних надбань людства.

Ознаками цього процесу є:

- інституційна інтеграція, що направлена на взаємозближення різних інституціалізованих форм (формальна, неформальна та інформальна) освіти;
- посилення взаємозв'язку між суб'єктами процесу едукативної завдяки створенню цілісності процесу навчання-виховання-розвитку.

Підсумовуючи проведений порівняльно-критичний аналіз базових понять дослідження першої і другої групи, сформулюємо друге ключове поняття наукової розвідки «педагогічна концепція едукативної майбутніх учителів».

Під «педагогічною концепцією едукативної майбутніх учителів» будемо розуміти авангардну ідею педагогічної науки, що реалізується через пріоритетний напрям осучаснення освітнього процесу, метою якого є всебічний розквіт (освіченість – ефективне використання набутих загальних, професійних та фахових компетентностей під час здійснення професійної діяльності; здатний креативно і гнучко вирішувати проблемні ситуації у професійному чи суспільному середовищах; вихованість – розвинена громадянська позиція, свідоме почуття патріотизму, шанобливого ставлення до національних і світових культурних, духовних, матеріальних надбань людства; розвиток – саморефлексія та саморозвиток) особистості майбутніх учителів.

Наступним доцільно проаналізувати спеціальні поняття, що розкривають сутність діджиталізації освіти, згідно з темою дослідження.

Питання діджиталізації викликало неабияку зацікавленість у таких науковців: О. Гусєва і С. Легомінова, М. Устенко і А. Руських, В. Бочелюк, О. Халапсіс, К. Купріна та інших.

2019 року слово «діджиталізація» було визнане словом року в Україні. На сучасному етапі розвитку освіти та враховуючи ситуацію, що склалася із грудня 2019 року (пандемія Covid-19), цей процес набув особливої актуальності. Наведемо дефініції поняття «діджиталізація» (табл. 1). Проаналізувавши дефініції цього поняття, вважаємо за необхідне провести контент-аналіз його ключових ознак (табл. 2).

Порівняльно-критичний контент-аналіз поняття «діджиталізація» показав, що найбільш уживаним є визначення

діджиталізації як процесу використання цифрових технологій (Ж.-П. де Клерк, М. Муро, С. Зелл, ІТ-словник Гартера) і перетворення інформації (Оксфордський словник, ІТ-словник Гартера, Collins English Dictionary); також дослідники асоціюють діджиталізацію із способом приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму (К. Купріна, Оксфордський словник), процесом інтеграції оцифрованих об'єктів у технологічний процес (Вільна енциклопедія (Вікіпедія), Л. Тамбірадж), обробкою аналогової інформації та її кодування (Оксфордський словник, Джейсон Блумберг).

Отже, під «діджиталізацією» будемо розуміти масштабний процес запровадження, інтеграції і використання цифрових технологій, оцифрованої інформації в повсякденне і професійне життя з метою формування сучасного інформаційного середовища для забезпечення нових та розширення існуючих можливостей їх використання особистістю.

Таблиця 1

Дефініції поняття «діджиталізація»

№ з/п	ПІБ науковців	Дефініція
1.	Купріна К.А.	способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму [7, с. 259].
2.	Бренен С., Крайс Д.	запровадження або збільшення використання організаціями, в певній галузі, країні тощо цифрових і комп'ютерних технологій [30].
3.	Ж.-П. де Клерк	полягає у використанні цифрових технологій та даних (оцифрованих (діджитизованих) та існуючих у цифровій формі спочатку) з метою одержання прибутку, поліпшення бізнесу, зміни/трансформації бізнес-процесів (відмінних від суто діджиталізації останніх) та створення належного середовища для їх реалізації, в основі якого – використання цифрової інформації [34].
4.	Халапсіс О.В.	масове поширення цифрових технологій та процес, який умовно можна назвати «оцифруванням буття» і який пов'язаний з тенденцією перекладу в електронний вигляд самих різних типів використовуваної людиною інформації. Оцифроване буття, вірніше, інформація про буття, володіє як набором відмінних експлуатаційних характеристик, так і властивостей, що виявляються в процесі оцифровки. Діджиталізація знаменує собою перемогу над простором, оскільки «цифра» майже повністю нейтральна по відношенню до території та відстані [25].
5.	Вікіпедія. Оцифрування.	цифрова трансмісія даних, закодованих у дискретні сигнальні імпульси. Переведення інформації в цифрову форму [14].
6.	Оксфордський словник	процес перетворення даних в цифрову форму, яка може бути легко прочитана і оброблена комп'ютером [42].
7.	Тамбірадж Л.	процес інтеграції оцифрованих об'єктів в технологічний процес [42].
8.	Бренен С., Крайс Д.	спосіб, за допомогою якого багато сфер соціального життя реструктуруються навколо цифрової комунікації і медіа-інфраструктур [31].
9.	Муро М., Зелл С.	процес використання цифрових технологій і інформації для перетворення бізнес-операцій [42].
10.	ІТ Словник Гартера	використання цифрових технологій для зміни бізнес-моделі і забезпечення нових можливостей отримання прибутку і створення цінності. Це процес переходу до цифрового бізнесу [38].
11.	Джейсон Блумберг	обробка аналогової інформації та її кодування в нулі і одиниці, щоб комп'ютери могли зберігати, обробляти і передавати таку інформацію [39].
12.	Словник англійської мови Collins	перетворення інформації, яка легко читається комп'ютером [33].

Таблиця 2

Контент-аналіз поняття «діджиталізація»

№ з/п	Ключові ознаки	ШІБ науковців											
		Курпіна К.А.	Бренен С., Крайс Д.	Ж.-П. де Клерк	Халапсіс О.В.	Вікіпедія	Оксфордський словник	Тамбирадж.Л.	Бренен С., Крайс Д.	Муро М., Зелл С.	ІТ Словник Гартнера	Джейсон Блумберг	Collins English Dictionary
1	способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму	+					+						
2	запровадження цифрових і комп'ютерних технологій		+										
3	поширення цифрових технологій				+								
4	цифрова трансмісія даних					+							
5	процес інтеграції оцифрованих об'єктів в технологічний процес					+		+					
6	процес використання цифрових технологій			+					+	+			
7	обробка аналогової інформації та її кодування											+	
8	перетворювання інформації										+		+

Підсумовуючи проаналізовані базові поняття, під «діджиталізацією освіти» будемо розуміти масовий процес запровадження, інтеграції і використання цифрових технологій, оцифрованої інформації з метою формування сучасного освітнього інформаційного середовища і розширення можливостей комунікації, процесів набуття й оновлення знань, обміну інформацією, ідеями і досвідом між науково-педагогічними, педагогічними, науковими працівниками, стейкхолдерами тощо та здобувачами освіти.

Підсумовуючи усе вищенаведене, визначимо ключове поняття наукової розвідки: під «педагогічною концепцією едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти» будемо розуміти авангардну ідею педагогічної науки, що реалізується через пріоритетний напрям осучаснення освітнього процесу, метою якого є всебічний розквіт (освіченість – ефективне використання набутих загальних, професійних

та фахових компетентностей під час здійснення професійної діяльності; здатний креативно і гнучко вирішувати проблемні ситуації у професійному чи суспільному середовищах; вихованість – розвинена громадянська позиція, свідоме почуття патріотизму, шанобливого ставлення до національних і світових культурних, духовних, матеріальних надбань людства; розвиток – саморефлексія та саморозвиток) особистості майбутніх учителів в умовах масштабного процесу запровадження, інтеграції і використання цифрових технологій, оцифрованої інформації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ґрунтовний аналіз низки наукової і науково-педагогічної літератури, уточнення основного понятійно-термінологічного апарату досліджуваного феномену дозволили визначити ключове поняття «педагогічна концепція едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти».

У перспективі розвиток педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти має великий потенціал у нашій країні. А відповідно до динаміки розвитку цього феномену відноситься й актуалізація діяльності тьюторів, едвайзерів, коучів та інших. Сучасна освіта потребує від суспільства нових можливостей,

Список використаних джерел

1. Авдеева И. Н. Динамика психологических особенностей педагогов-инноваторов: фасилитативный контекст / И. Н. Авдеева // Практична психологія та соціальна робота. – 2013. – № 6. – С. 25–33.

2. Англо-український словник : у 2 т. Близько 120000слів / склав М. І. Балла. – Київ : Освіта, 1996. – Т. 1. – С. 35.

3. Бойко А. М. Тьютор – якісно вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії / А. М. Бойко // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Полтава, 2011. – С. 4–10.

4. Браславскі С. Курикулум / С. Браславскі. – Париж : Міжнародне бюро з освіти, 2003. – 5 с.

5. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. – Полтава : ПОППО, 2006. – 328 с.

6. Кожухова Т. В. Коуч [Електронний ресурс] / Т. В. Кожухова // Фармацевтична енциклопедія. – Режим доступу : <https://cutt.ly/lpNzLJs> (дата звернення: 28.11.2021).

7. Куприна К. А. Диджиталізація: поняття, предпосылки возникновения и сферы применения / К. А. Куприна // Вестник научных конференций. Качество информационных услуг : по материалам междунар. науч.-практ. конф., 31 мая 2016 г., г. Тамбов. – Тамбов, 2016. – № 5–5 (9). – С. 259–262.

8. Курмакаев К. Почему эдвайзер иногда гораздо полезнее, чем ментор [Электронный ресурс] / К. Курмакаев. – Режим доступа : <http://www.firma.ru/data/blog/492/> (дата обращения : 28.11.2021).

9. Локшина О. І. Погляди зарубіжних педагогів на сутнісні характеристики курикулуму / О. І. Локшина // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 1. – С. 38–42. – Режим доступу : https://lib.iitta.gov.ua/714548/1/visnyk79_Zhytomyr-pages-38-42.pdf (дата звернення: 30.11.2021).

10. Лук'янова Л. Б. Освіта дорослих : короткий термінологічний словник / Л. Б. Лук'янова, О. В. Аніщенко. – Київ ; Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.

11. Національна рамка кваліфікації [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy> (дата звернення: 30.11.2021).

12. Нові педагогічні професії у світі [Електронний ресурс] // Портал непрерывное образование. – Режим доступу : <https://cutt.ly/lpNKG2Z> (дата звернення: 29.11.2021).

створення інноваційних форм та методів навчання, осучаснення видів освіти, розширення професійних педагогічних горизонтів. Тому перспективи подальших досліджень убачаємо в теоретичному обґрунтуванні ефективності впровадження педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

13. Нові ролі вчителя в парадигмі сучасної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://naurok.com.ua/vistup-novi-rol-i-vchitelya-v-paradigmi-suchasno-osviti-31224.html> (дата звернення: 29.11.2021).

14. Оцифрування [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : <https://goo.su/b9ti> (дата звернення: 30.11.2021).

15. Підготовка науково-педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти: зміст, організаційні форми, технології : наук. посіб. / авт. кол. : Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький та ін. ; за наук. ред. Є. Р. Чернишової ; Держ. вищ. навч. заклад «Ун-т менедж. освіти». – Київ, 2014. – 318 с.

16. Положення «Про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» [Електронний ресурс] : від 23.12.2019 р. № 16. – Вінниця, 2019. – Режим доступу : http://www.vtei.com.ua/doc/2020/pol/pol_2.pdf (дата звернення : 30.11.2021).

17. Роджерс К. Клиентоцентрированный / человекоцентрированный подход в психотерапии [Електронний ресурс] / К. Роджерс. – Режим доступу : <http://www.trialog.ru/library/scipabl/rogers01.htm> (дата звернення: 30.11.2021).

18. Роджерс К. Р. Свобода учиться / К. Роджерс, Дж. Фрейберг. – М. : Смысл, 2002. – 527 с.

19. Ромашина С. Я. Педагогическая фасилитация: сущность и пути реализации в образовании : учеб. пособие / С. Я. Ромашина, А. А. Майер. – М. : Вита-Пресс, 2010. – 63 с.

20. Сироткин С. Ф. Тьюторство как практика субъективации / С. Ф. Сироткин, Д. Ю. Гребёнкина. – Ижевск : ERGO, 2012. – 40 с.

21. Тьютор [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : <https://cutt.ly/МрX1jYe> (дата звернення: 28.11.2021).

22. Фасилітація [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : <https://cutt.ly/4pC8zHR> (дата звернення: 29.11.2021).

23. Фінін Г. І. Специфіка розробки курикулуму в сучасній освіті та інноваційний потенціал курикулярних пропозицій / Г. І. Фінін // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – Харків : Право, 2019. – № 1. – С. 99–108.

24. Формальна, неформальна та інформальна освіта: що вибрати та як поєднати? [Електронний ресурс] // ТЕАСННУВ. Незалежна Освітня Корпорація. – Режим доступу : [134](http://teach-</p></div><div data-bbox=)

hub.com/formalna-neformalna-ta-informalna-osvita-vchitelya/ (дата звернення: 29.11.2021).

25. Халапсіс О. В. Сучасна цивілізаційна ситуація і метрико-онтологічні параметри історичного буття / О. В. Халапсіс // Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. – 2006. – Вип. 301–302. – С. 95–99.

26. Цветкова Л. Тьюторство як форма педагогічного супроводу руху учня за індивідуальною освітньою траєкторією [Електронний ресурс] / Л. Цветкова // Освітня політика. Портал громадських експертів. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/1289-tyutorstvo-yak-forma-pedagogichnogo-suprovodu-rukhu-uchnyu-za-individualnoyu-osvitnoyu-traektorieyu> (дата звернення: 28.11.2021).

27. Цюпак І. М. Сутність дефініції «тьютор» у сучасному просторі дошкільної освіти / І. М. Цюпак // Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи : зб. матеріалів Всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф. – Херсон : ТОВ «Борисфен-про», 2018. – С.51–53.

28. Ястремська С. А. Аналіз термінологічного ряду «коуч», «ментор», «тьютор», «фасилітатор», «едвайзер» в контексті дистанційної освіти / С. А. Ястремська [Електронний ресурс] // Актуальные проблемы современной науки : XXIV Междунар. науч.-практ. конф., 29.11.2017 г. – Режим доступу : <https://www.inter-nauka.com/issues/conf-2017/november/3147/> (дата звернення: 29.11.2021).

29. Barker P. On being an online tutor / P. Barker // *Innovations in Education and Teaching International*. – 2002. – № 39 (1). – P. 3–13.

30. Brennen S. Digitalization and Digitization [Electronic resource] / S. Brennen, D. Kreiss // *Culturedigitally*. – 2014. – Vol. 8. – URL : <http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/> (last accessed : 30.11.2021).

31. Brennen S. Digitalization | S. Brennen, D. Kreiss // *The international encyclopedia of communication theory and philosophy*. – 2016. – P. 1–11.

32. Church A. H. Practitioners as Facilitators of Change / A. H. Church, J. Waclawski, W. W. Burke // *Group & Organisation Management*. – 1996. – № 21 (1). – P. 22–66.

33. Collins English Dictionary [Electronic resource]. – URL : <https://www.collinsdictionary.com/us/dictionary/english/positioning> (last accessed: 30.11.2021).

34. DeClerck J.-P. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences [Electronic resource] / J.-P. DeClerck. – URL : <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digitaltransformation-disruption/> (last accessed: 30.11.2021).

35. Downey M. Effective Coaching (Orion business toolkit) / M. Downey. – California : Texere Publishing, 1999. – 224 p.

36. International Coach Federation (ICF) [Electronic resource]. – URL :

<http://www.coachfederation.org/ICF> (last accessed: 28.11.2021).

37. Flemming Funch=Преобразующие диалоги / перевод. Д. А. Ивахненко. – М. : НОВЕЙШАЯ ПСИХОЛОГИЯ ; Ника-Центр, 1997. – 7 с.

38. Gartner Glossary [Electronic resource]. – URL : <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitalization> (last accessed: 30.11.2021).

39. Jason Bloomberg. Digitization, Digitalization, And Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril [Electronic resource] / Jason Bloomberg. – 2018. – URL : <https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#3006887e2f2c> (last accessed : 30.11.2021).

40. Kharkivska A. A The competency-based approach as methodology of professional training of future teachers in the conditions of education informatization / A. Kharkivska // *Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад.* – Харків, 2020. – Вип. 68. – Pp. 137–143.

41. Logarajah Tham byrajah. Digital Transformation [Electronic resource]. – 2019. – URL : <https://www.kognifi.my/digital-transformation/> (last accessed: 30.11.2021).

42. Muro M. Advanced Industry, Digitalization, and Innovation Policy [Electronic resource] / M. Muro, St. Szell. – 2017. – URL : https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/11/mpp_2017nov15_digitalization_full_report.pdf#page=38 (last accessed: 30.11.2021).

43. Oxford English Dictionary [Electronic resource]. – URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/digitalization?q=digitalization> (last accessed: 30.11.2021).

44. Rogers C. R. The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning / C. R. Rogers // *Humanizing Education* / ed. T. Leeper. – Boston : Houghton Mifflin, 1967. – 1-18 p.

References

1. Avdeeva, YN 2013, 'Dynamyka psykholohycheskykh osobennosti pedahohovynnovatorov: fasylytatyvnyi kontekst', [*Dynamics of Psychological Characteristics of Teacher Innovators: Facilitative Context*] *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota*, no. 6, pp. 25-33.

2. Balla, MI (comp.) 1996, *Anhlo-ukrainskyi slovnyk*, [*English-Ukrainian dictionary*] vol. 1, Osvita, Kyiv.

3. Boiko, AM 2011, 'Tiutor – yakisno vyshcha pedahohichna pozytsiia i novyi prostir dukhovno-moralnoi vzaiemodii', [*Tutor is a high-quality pedagogical position and a new space of spiritual and moral interaction*] *Pedahohichni nauky*, Poltava, pp. 4-10.

4. Braslavski, S 2003, *Kurykulum*, [*Curriculum*] Mizhnarodne biuro z osvity, Paryzh.

5. Klepko, SF 2006, *Filosofia osvity v yevropeiskomu konteksti*, [Philosophy of education in European context] Poltavskiy oblasnyi instytut pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity, Poltava.
6. Kozhukhova, TV n.d., 'Kouch', *Farmatsevychna entsyklopediia*, [Pharmaceutical encyclopedia] viewed 28 November 2021, <<https://cutt.ly/lpNzLJs>>.
7. Kupryna, KA 2016, 'Dydzhytalyzatsyia: poniatye, predposylky voznykovenyia y sfery pryomenenyia', [Digitalization: the concept, the background of the formation and the spheres of application] *Vestnyk nauchnykh konferentsyi. Kachestvo ynfarmatsyionnykh usluh*, Tambov, no. 5–5 (9), pp. 259-262.
8. Kurmakaev, K n.d., *Pochemu edvaizer ynohda horazdo poleznee, chem mentor*, [Why an advisor is sometimes more helpful than a mentor] viewed 28 November 2021, <<http://www.firma.ru/data/blog/492/>>.
9. Lokshyna, OI 2015, 'Pohliady zarubizhnykh pedahohiv na sutnisni kharakterystyky kurykulumu', [Foreign teachers' opinions on the essential characteristics of curriculum] *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, iss. 1 (79), pp. 38-42, viewed 30 November 2021, <https://lib.iitta.gov.ua/714548/1/visnyk79_Zhytomyr-pages-38-42.pdf>.
10. Lukianova, LB & Anishchenko, OV 2014, *Osvita doroslykh : korotkyi terminolohichnyi slovnyk*, [Adults' education : a short glossary of terms] PP Lysenko MM, Nizhyn, Kyiv.
11. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy n.d., *Natsionalna ramka kvalifikatsii*, [National qualification framework] viewed 30 November 2021, <<https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>>.
12. 'Novi pedahohichni profesii u sviti' 2017, [New pedagogical professions in the world] *Portal vnepreryvnoe obrazovanye*, viewed 29 November 2021, <<https://cutt.ly/lpNKG2Z>>.
13. *Novi roli vchytelia v paradyhmi suchasnoi osvity 2020*, [New roles of teachers in the paradigm of modern education 2020] viewed 29 November 2021, <<https://naurok.com.ua/vistup-novi-rol-i-vchitelya-v-paradigmi-suchasno-osviti-31224.html>>.
14. 'Otsyfruvannia' [Digitization] n.d., *Vikipediia*, viewed 30 November 2021, <<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>>.
15. Chernyshova, YeR, Huzii, NV & Liakhotskyi, VP et at. 2014, *Pidhotovka naukovo-pedahohichnykh kadriv u systemi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity: zmist, orhanizatsiini formy, tekhnolohii*, [Training of scientific and pedagogical staff in the system of postgraduate pedagogical education: content, organizational forms, technologies] Derzhavnyi zaklad vyshchoi osvity Universytet menedzhmentu osvity, Kyiv.
16. Polozhennia Pro poriadok vyznannia rezultativ navchannia, otrymanykh u neformalnii osviti» [Regulation "On the procedure for recognition of learning outcomes gained in non-formal education"] vid 23.12.2019 no. 16 2019, 2019. viewed 30 November 2021, <http://www.vtei.com.ua/doc/2020/pol/pol_2.pdf>
17. Rodzhers, K n.d., *Klyentotsentryrovannyi / chelovekotsentrovannyi podkhod v psykhoterapyi*, [The client-centered/human-centered approach in psychotherapy] viewed 30 November 2021, <<http://www.trialog.ru/library/scipabl/rogers01.htm>>.
18. Rodzhers, KR & Freiberh, Dzh 2002, *Svoboda uchysia*, [Freedom to learn] Smysl, Moskva.
19. Romashyna, SYA & Maier, AA 2010, *Pedahohycheskaia fasylytatsyia: sushchnost y puty realizatsyy v obrazovannyi*, [Pedagogical facilitation: the essence and ways of implementation in education] Vyta-Press, Moskva.
20. Syrotkyn, SF & Hrebėnkyna, DYU 2012, *Tiutorstvo kak praktyka subektyvatsyy*, [Tutoring as a practice of subjectivity] ERGO, Yzhevsk.
21. 'Tiutor' [Tutor] n.d, *Vikipediia*, viewed 28 November 2021, <<https://cutt.ly/MpX1jYe>>.
22. 'Fasylytatsiia' [Facilitation] n.d, *Vikipediia*, viewed 29 November 2021, <<https://cutt.ly/4pC8zHR>>.
23. Finin, HI 2019, 'Spetsyfika rozrobky kurykulumu v suchasni osviti ta innovatsiyni potentsial kurykuliarnykh propozytsii', [Specifics of curriculum development in modern education and innovative potential of curricular proposals] *Filosofia*, pp. 86-95.
24. Nezalezna Osvitnia Korporatsiia n.d., 'Formalna, neformalna ta informalna osvita: shcho vybraty ta yak poiednaty?', [Formal, non-formal and informal education: what to choose and how to combine?] *TEACHHUB*, viewed 29 November 2021, <<http://teach-hub.com/formalna-neformalna-ta-informalna-osvita-vchitelya/>>.
25. Khalapsis, OV 2006, 'Suchasna tsyvilizatsiina sytuatsiia i metryko-ontolohichni parametry istorychnoho buttia', [Modern civilization situation and metric-ontological parameters of historical existence] *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Filosofii*, iss. 301–302, pp. 95-99.
26. Tsvietkova, L 2018, 'Tiutorstvo yak forma pedahohichnoho suprovodu rukhu uchnia za indyvidualnoiu osvitnoiu traiektoriieiu', [Tutoring as a form of pedagogical support of the student's movement on an individual educational trajectory] *Osvitnia polityka. Portal hromadskykh ekspertiv*, viewed 28 November 2021, <<http://education-ua.org/ua/articles/1289-tyutorstvo-yak-forma-pedagogichnogo-suprovodu-rukhu-uchnya-za-individualnoyu-osvitnoyu-traektorieyu>>.
27. Tsiupak, IM 2018, 'Sutnist definitsii «tiutor» u suchasnomu prostori doshkilnoi osvity', [The essence of the definition of "tutor" in the modern space of preschool education] *Pidhotovka suchasnoho pedahoha doshkilnoi ta pochatkovoї osvity v umovakh rozbudovy Novoi ukrainskoi shkoly*, Borysfen-pro, Kherson, pp. 51-53.

28. Yastremska, SA 2017, 'Analiz terminolohichnoho riadu «kouch», «mentor», «tiutor», «fasylytator», «edvaizer» v konteksti dystantsiinoi osvity', [Analysis of the terminological range "coach", "mentor", "tutor", "facilitator", "adviser" in the context of distance education] *Aktualnye problemy sovremennoi nauky*, viewed 29 November 2021, <<https://www.inter-nauka.com/issues/conf-2017/november/3147/>>.
29. Barker, P 2002, 'On being an online tutor', *Innovations in Education and Teaching International*, no. 39 (1), pp. 3-13.
30. Brennen, S & Kreiss, D 2014, 'Digitalization and Digitization', *Culturedigitally*, vol. 8, viewed 30 November 2021, <<http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/>>.
31. Brennen, S & Kreiss, D 2016, 'Digitalization', *The international encyclopedia of communication theory and philosophy*, pp. 1-11.
32. Church, AH, Waclawski, J & Burke, WW 1996, 'Practitioners as Facilitators of Change', *Group & Organisation Management*, no. 21 (1), pp. 22-66.
33. Collins English Dictionary n.d., viewed 30 November 2021, <<https://www.collinsdictionary.com/us/dictionary/english/positioning>>.
34. DeClerck, JP n.d., *Digitization, digitalization and digital transformation: the differences*, viewed 30 November 2021, <<https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digitaltransformation-disruption/>>.
35. Downey, M 1999, *Effective Coaching (Orion business toolkit)*, Texere Publishing, California.
36. International Coach Federation (ICF) n.d., viewed 28 November 2021, <<http://www.coachfederation.org/ICF>>.
37. Flemming Funch *Preobrazuiushchye dyalohy* 1996, Noveishaia Psikhohohyia, Nyka-Tsentr, Moskva.
38. Gartner Glossary n.d., viewed 30 November 2021, <<https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitalization>>.
39. Bloomberg, J 2018, *Digitization, Digitalization, And Digital Transformation: Confuse Them At Your Peril*, viewed 30 November 2021, <<https://www.forbes.com/sites/jasonbloomberg/2018/04/29/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/#3006887e2f2c>>.
40. Kharkivska, AA 2020, 'The competency-based approach as methodology of professional training of future teachers in the conditions of education informatization', *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia, Kharkiv, iss. 68, pp. 137-143.
41. Logarajah Tham byrajah. Digital Transformation 2019, viewed 30 November 2021, <<https://www.kognifi.my/digital-transformation/>>.
42. Muro, M & Szell, S 2017, *Advanced Industry, Digitalization, and Innovation Policy*, viewed 30 November 2021, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2017/11/mpp_2017nov15_digitalization_full_report.pdf#page=38>.
42. Oxford English Dictionary n.d., viewed 30 November 2021, <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/digitalization?q=digitalization>>.
44. Rogers, CR 1967, 'The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning', in Leeper, T (ed.), *National Education Association, Association for Supervision and Curriculum Development*, Houghton Mifflin, Boston, pp.1-18.

Надійшла до редакції 05.12.2021 р.